

Iskajta vseh čistih in
vse s polnim vred el
v Mariboru s polnjenjem
na dom za celo leto 15 dni,
pol leta 12-50 dni, četrt leta
8-50 dni. Laven Jugoslavije
40 dni. Naročnina se plača
na upravištvu Slovenskega
Gospodarstva v Mariboru,
Koroška cesta 5. Let se dopolnjuje do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon Interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Ro-
piše se ne veda. Upr-
ništvu sprejema naročila
inseate in reklamacije.
Cene inseratov po dogo-
voru. Za večkratne ogla-
se primeren popust. Nema-
reklamacije so postala
prosta.
Čekovni račun poštno-
urada Ljubljana št. 1066.
Telefon Interurban št. 113.

25 številka

MARIBOR, dne 7. junija 1928.

57. letnik.

Na krivl poti.

Pri volitvah so liberalci (demokrati) in samostoj-
neži temeljito pogoreli. Le po enega poslanca so dobili.
Tega niso pričakovali, zato so skoro zdivjali, pobesneli
od jeze. Prej so v Beogradu oboji skupaj prodajali in
izdajali svobodo in pravice Slovencev ter za to smeli
iz vladnih jasli zajemati ter polniti svoje žepe. Na ta
račun je dr. Zerjav samostojnežem že takoj od začetka
izplačal več stotisočev kron. To je dr. Zerjav sam sa-
mostojnežem očital, kadar so se kaj kujali. Kaj so vse
samostojneži pred ljudstvom obetali, kaj mu vse obljub-
bovali, a v Beogradu so delali ravno nasprotno. Odkar
so oni šli v vlado ter se prodali srbskim centralistom, je
šlo pri nas vse na slabše. So bili kakor kak ničvreden
fant, ki ima dekleta za norca. Tak neznačajan fant ima
na primer v domačem kraju dekle, kateri obljubuje in
prisega večno zvestobo, v mestu kot vojak pa ima dru-
go, kateri ravno tako hlini ljubezen in zvestobo. Od
obeh prejema darove, obeh zaupanje zlorablja. Tako so
delali slabostojneži. Doma so rohnili proti Srbom in
vladi in s takimi lažmi in farbarijami pridobili zaupan-
je ljudstva. Komaj pa so prišli v Beograd, so hrbet obr-
nili domači slovenski nevesti (svojemu ljudstvu) ter se
sladkim vabam in lepim obljubam beograjske ljubice
(vlade) takoj udali ter začeli pete lizati beograjski vladi
pozabili so na to, kar so prej doma obljubovali svojemu
ljudstvu. A takemu podlemu fantu se rado zgodi, da
obsedi med dvema stoloma. Goljufani dekleti spoznata
in sprevidita zapeljivca ter s studom zapazita ničvred-
nega vsiljivca.

Tako se je zgodilo našim samostojnežem. Ljudstvo
je spoznalo njihovo dvojno igro ter pri volitvah hi-
navskim vsiljivcem dalo zasluženo plačilo. Pri Srbih pa
so tudi hitro spoznali njihovo podlost. Vodja srbskih
kmetiskih poslancev jim je zapisal v spomin, da so oni
čisto navadni «profitmaherji» in «dereži» slovenskega
kmeta, ki gledajo in skrbijo samo za svoj žep. Toda pes
se ne da zlahka spraviti proč od kosti in samostojneži
ter liberalci bi radi zopet prišli do moči in do beograj-
skih korit. Ker so ljudje spregledali njihove laži in se ne
dajo več farbat, hočejo zdaj s silo dobiti moč nad ljud-
stvom, s silo se preriti do korit. Zato so se pridružili
Orjuni, katero je ustanovil Pribečević, najhujši centra-
list ter najbesnejši sovražnik Slovencev. Ker ni mogel
priti do vlade, je javno rekel, da bo uprizoril državljans-
ko vojsko, to se pravi, da bo nalovil, najel in nahujskal
propadle ljudi, da bodo pretepali, klali, mučili in morili
tiste, kateri nočejo tako plesati, kakor oni godejo.

Dozdaj se je ta tolovajska banda zbirala samo v
mestih, zdaj so samostojni hujšaki to steklost začeli
razširjati tudi na kmetih. Mermolja zbira Orjuno, kakor
se nam poroča, sta tudi Dobnik v St. Janžu in njegov

priganjač Lojz Fric na binkoštno nedeljo povabila or-
junce, ali kakor jim nekateri bolj primerno pravijo —
«oberjunce» v St. Janž. Jeza nad tem, da niso bili iz-
voljeni, je tem ljudem vzela vso pamet in razsodnost.
Ljubezen, zaupanje ljudstva ne bodete dobili s silo, z
batino, z revolverji in granatami, ampak z delom za
blagor ljudstva, za svobodo in pravice ljudstva, vseh
stanov, z zvestobo do načel, programa stranke. Kaj ta-
kega še pri divjakih ne najdemo, kar hočejo ti ljudje.
Ljudstvo ima po postavi pravico svobodno si voliti za-
stopnike in delati postavbe, niti noben vladar nima pra-
vice vplivati na ljudstvo, še manj pa ga siliti. Ničvre-
den je navadni cestni ropar in tolovaj, a sto in tisočkrat
bolj padele je človek, ki hoče vse ljudstvo strahovati, raj-
ši uničiti in klati lastne brate in rojake, če ti nočejo
služiti njegovim sebičnim namenom, njegovemu časti-
hlepju, njegovemu žepu. To so zverine, ne pa ljudje. To
si zapomnite, gg. Mermolja, Dobnik in drugi. V nevarno
igro ste se spustili. Vi se včasih kot pravi farizeji sklicu-
jete na Kristusove besede, ne pozabite, da je Kristus
rekel: Kdor z mečem okoli hodi, bo z mečem končan.
Vedite, da ima batina dva konca in da se na zadnje
zna batina obrniti in pasti po vas. Pa mi nismo hudob-
ni in vam ne želimo batine in granat, katere vi s pomoč-
jo najslabših ljudi pripravljate svojemu ljudstvu, am-
pak vam želimo zdravje in pamet. Ne bodite vendar
kakor hudoben, sebičen otrok, ki svojemu bratu ali se-
stri ne privoščiti nič. Videl sem takega paglavca, da je
rajši razbil čašico s kavo, ki jo je mati hotela dati dru-
gemu bratu, češ: nobeden ne bo kave pil. Poznam slu-
čaj, da je brat zažgal bratu hišo, ker je ta dobil posestvo
in ne on. Če ga nimam jaz, pa ga tudi brat ne sme ime-
ti, je rekel. Tako delate vi. Ker vam ljudstvo vsled va-
šega izdajstva ni več zaupalo, pa hočete rajši kot tolo-
vaji z revolverji in granatami vse uničiti, začeti brato-
morni boj, zanetiti državljansko vojsko. Kakor krvo-
ločna zver, hočete po vzgledu ruskih boljševikov in pa
laških «kacelmaherjev» prelivati bratsko kri. Ni vam
besnim dovolj krvi bilo preliti v svetovni vojni, ni še
dovolj trpela naša domovina od tujcev, zdaj nastopajo
kot njeni rabeljni lastni sinovi. Mi vam od strasti za-
paljenim kličemo: na krivi poti iste. Vaše prvo izdajstvo
smo mirno prenesli, vašega drugega zločina, ki ga se-
daj delate nad svojim ljudstvom, ne bomo tako mirno
trpeli, ampak pride oster račun in zaslužena kazen.

Davki.

(Iz kmetiskih krogov).

Davčni uradi so v zadnjem času začeli razpošiljati
položnice za zemljiški in osebno dohodninski davek za
leta 1922 in celo že za leto 1923. Vsote, z raznimi pri-
bitki so take, da se ljudem kar megli pred očmi. In

vsak reče: Saj bi plačal, če bi imel. Toda, kje naj vzamem
denar? Kravo sem si komaj prehranil čez zimo,
kar dobim za tele, jaja in mogoče še za kakšno prase,
moram imeti za sol, petrolej, šibice in druge potreb-
ščine. Vino še imam vso v kleti in nikdo ne vpraša za
njega. Kje pa je obleka in obuvalo za ženo in otroke?

Dolžan sem trgovcu, dolžan že v posojilnici. Tako
slabo ni bilo nikdar in take draginje ni doživel noben
starček. Zemlja je ostala ista kakor pred vojno, čisti
dohodki pa so se zmanjšali, ker so izdatki za golo živ-
ljenje tako narasli. Ako bo šlo tako naprej, bomo delali
v Sloveniji samo za davke in na zadnje bomo prišli na
boben.

Tako in slično tarnajo naši prebivalci in res je po-
ložaj obupen. Vzamimo en primer. Neposredno pred
vojno je stalo eno jajce 10 vin. Za 6 jajc je dobil kmet
predpasnik za 10—12 jajc gate, za 18—20 jajc srajco, za
40—50 jajc že sukno. Danes stanejo jajca povprečno 5
kron. Ali dobim za 6 jajc ali 30 K predpasnik, za 18 do
20 jajc to je za 90—100 K srajco? Suknje pa ne dobim
niti za 200 jajc. Pred vojno smo dobili za eno jajce 4
do 5 škatelj šibic, danes dobimo za eno jajce samo eno
škatljo. Pred vojno smo dobili za liter vina 18—20 ška-
telj šibic, danes 3 do 4 itd. Slično razmerje vlada pri
vseh predmetih, katere kmet prodaja in kupuje.

Pred vojno nismo na kmetih poznali drugega dav-
ka kakor zemljiškega in redki so bili veleposestniki, ki
bi bili obloženi z osebno dohodnino. V vsaki fari po 3
do 6. Po današnjem ključu, pa plača že vsak bajtar po
več tisoč kron osebne dohodnine. Tu tiči krivica.

Oglejmo si nekoliko natančneje osebno dohodnino.
Pred vojno je bil vsak prost tega davka, kojega dohodki
niso presegali 1600 K.

Ako računamo razmerje med tedanjo zlato in se-
danjo papirnato valuto kakor 1 : 100 ali da je približno
krona — vinar, tedaj bi se moral osebno dohodninski
davek po istem ključu začeti plačevati šele pri 160.000
kron.

Plačuje pa se že pri 10.000 K ali ako prenesemo
isto razmerje na predvojno dobo, bi moral tedaj začeti
plačevati osebno dohodnino že pri 100 K. To bi bilo v
stari Avstriji lepo vrvenje ako bi se vpeljal ta ključ.

Poglejmo sedaj, koliko živine je pred vojno posest-
nik lahko prodal, pa še vendar ni prišel pod davčni vi-
jak osebne dohodnine, ako se je polovica izkupička raču-
nala na stroške, kakor je bilo v navadi.

Prodal je lahko:

2 kravi a 400 K je 800 K, čisti dohodek 400 K.
3 teleta a 60 K je 180 K, čisti dohodek 90 K.
2 vola a 500 K je 1000 K, čisti dohodek 500 K.
1 konja 800 K, čisti dohodek 400 K.

Skupaj 1390 K.

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje)

VI.

«Niti z mesta da se niso premaknili, tako se je
zdelo ujetnikom, ko so potovali po enolični puščavi.
Vedno in povsod ista pokrajinska slika — ista rjava, va-
lovita planota, kakor so jo gledali včeraj, pokrita na-
debelo z jajčasto okroglim obrušnim kamenjem, med
katerimi je tu pa tam bomo životaril šop zelenkaste
usnjate kamelje trave. Pred njimi, za njimi, na obeh
straneh in daleč tja do nepreglednega obzorja, povsod
isti okameneli valovi, iste valovite črte. Solnce še ni bilo
visoko in prava tropična vročina se še ni začela, suhi
jutranji zrak je bil čist in prozoren kakor brušeno ste-
klo in v ostrih, trdih potezah se je očrtavala krog njih
puščava, rjava v ospredju, vijoličasta na daljnih robih.
V enakomernih gugačjih se kretajah se je zibala
dolga vrsta kamel, druga za drugo so hitele, le tu pa
tam je včasih narasla gruča jezdecev, ki so si imeli kaj
povedati. Daleč zunaj na krilih so jezdile straže, na
vsakem griču so se ustavile, bela postava si je senčila
oči z dlanjo in ostro opazovala obzorje, dolge sulice in
puške so jim štrlele izza hrbta in izgledale v daljavi
kakor tenke, drobne igle.

«Kako daleč mislite, da smo že od Nila?» je vprašal
Cochrane. Jezdil je poleg Belmonta in neprestano obra-
čal glavo in oči na vzhod ter opazoval valovito črto, kjer
sta se dotikala nebo in zemlja.

«Dobrih 50 milj.»

«Mislim, da ne bo toliko. Več nego 15 do 17 ur nis-
mo na poti in kamele ne prepotujejo več ko dve in pol
milje na eno uro poprečno, ako potujejo, kakor mi
sedaj. Torej bi imeli približno 40 milj za seboj. Pa
tudi to bo, se bojim, nekoliko preveč za naše rešitelje.
Ne verjamem da smo mnogo na boljšem, ko smo dobili
do opoldne odlog za izpreobrnitev. Na kaj naj še upa-

mo? Odkad naj pride rešitev —? Pogin in konec sta
nam neizogibna —!»

«Nikakor ne govorite o smrti!» je vzkliknil Bel-
mont. «Dovolj je še časa do opoldne! Hamilton in Hed-
ley, častnika obmejnih kamelarjev v Halfi — poznate
jul — sta izvrstna vojaka. Kakor blisk pridrviata za
nam! Tovornih kamel ne bodo imeli seboj, ki bi jih
zadrževale, kakor nas tele naše zadržujejo, to je čisto
gotovo. Ko sem večerjal v njihovi družbi ondan in ko
so mi pripovedovali, kako se točno in naglo priprav-
ljeni na vsako iznenadenje in za vsak napad — tedaj
si pač nisem mislil, da bi kedaj utegnili od njihove pri-
pravljenosti zavzeti naše življenje —!»

«Dobro, dobro!» Seveda bomo poskusili kar se bo
dalo, in zadrževali bomo usodo, dokler bo le mogoče, —
pa mnogo upanja nimam. Ženskam kajpada moramo
kazati veselo lice —. Tale Tippy Tilly se zdi da je do-
ber človek in da misli držati besedo. Tistih pet črncev
in tista dva zagorela človeka tamle, ti so menda, o ka-
terih je pravil, da hočejo pobegniti iz derviške službe.
Res je, držijo se drug drugega in vedno so v naši bli-
žini, — pa kako nam bodo pomagali, tega ne razumem —.»

Umolknil je.

Tudi drugim ni bilo mnogo do besed. Čudna, san-
java, utrujena omotica je legla vsem na duha in na
telo. Kakor bi bili izpili čašo rahlega strupa, uspavajo-
čega za vso večnost —. Tako usmiljena mati narava
uspava bedeco zavest in zrahuja napete živce, kadar
se bliža konec —.

Preteklo življenje jim je stopilo pred dušne oči,
mislili so na davno minule dogodke, na prijatelje, na
znance, — mirno, nemo, z rahlim čuvstvom otočnosti,
kakor gleda človek na dogodke, ki ga nič več ne briga-
jo, na ljudi, od katerih se je poslovil za vedno —. Rahla
nezavednost, sladka omedlelost se jih je lotevala, —
mir, ki leži onstran obupa —.

Polkovnik je pogledal krog sebe.

«Čudno, da bom umrl v tej divje lepi puščavi!
Vedno sem bil prepričan, da umrem v gosti megli lon-
donski. Da, želel sem si tako smrt. Kajti slabše smrti si

ne morete misliti —.»

«In jaz sem si vedno želela, da bi umrla v spanju»,
je sanjavo pravila Sadie. «Kako lepo, če se zbudite —
pa se znajdete na onem svetu! Prijateljica v zavodu mi
je vedno pravila: Ne želi mi «Lahko noč!» — Želi mi
rajši «Dobro jutro v boljšem, lepšem svetu!» —!»

«Smrt je strašna le, ako umre človek brez Boga, v
grehih,» je pravila gospa Belmontova. «V grehih sto-
piti pred večnega Sodnika, — to je grozno! Nasprotno
pa, kaj de, če umre človek tudi na primer v divji pu-
ščavi, pod rokami teh le besnih nevernikov, ako ima le
mirno, čisto vest —! Da, umreti za svoje versko pre-
pričanje, kakor se nam utegne zgoditi, to je najlepša,
najslajša smrt! — Le eno bi si želela,» je predjela in
ljubo pogledala soproga, «to, da bi ne bila ločena od te-
be, moj dragi John!»

«V najhujšem slučaju, — če bo res treba umreti»,
je dejal Belmont, «upam, da ne boš nastopila dolgega
potovanja sama, skupno bova umrla, — in onstran bova
našla naše prijatelje!»

Fardet je skomignil z rameni. V posmrtno življenje
vobče ni veroval, smrt je bila zanj uničenje in konec,
pa zavidal je Belmonta in njegovo ženo za njuno pre-
pričanje, in za mir, s katerim sta gledala smrti v obraz.
Na tihem se je smejal, ko je premišljeval, kaj bodo
njegovi svobodomiselní prijatelji in somišljeniki v Pa-
rizu na to rekli, da je lahkoživi, brezumni Fardet dal
življenje v mučniško smrt za krščanstvo. Stvar se mu
je zdelala smešna, obenem pa ga je jezila. Včasih se je di-
vje zasmeljal, pa je spel klet, v presledkih pa je miloval
svojo ranjeno zapestje kakor mati bolnega otroka.

Ze nekaj časa je bilo videti na obzorju tenko ru-
meno črto, zarisano po puščavi od severa do juga kakor
daleč je segalo oko.

Ko so prijezdili bliže, se je črta izpremenila v val
rumenega peska, širok par sto metrov in kake tri metre
visok. Začudili so se, ko so videli, s kakšnimi zabriže-
nimi obrazi gledajo Arabci peščeni pas. Karavana se je
ustavila pred njim kakor pred nepremostljivo reko.

Emir Abd Er-rohman je pognal svojo kamelo vanj,
žival je naredila par korakov, pa se je ustavila in se